

rádce

družinových
rádců
a rádkyň

kresba P. Joubert

Blížil se konec školního roku a naše třída vyrazila na obvyklý předprázdninový výlet. Na třídní výlety jsme jezdili každý rok, třída nás honil po památkách, vymetali jsme s ním hrady a zámky a byla to dost často koncentrovaná nuda. Když člověk v jednom kuse poslouchá věčně stejné drmolení kastelánů a ty jejich trapné vtipy, a když k tomu na vás každou chvíli učitel zařve: nesahej na to, neper se, necourej se tak pozadu – nejásáte nadšením.

Číča pro nás ale připravil výlet, který se školnímu výletu vůbec nepodobal. Večer nám vyprávěl u táboráčku úryvky z knihy, kterou kdysi napsal Edgar Allan Poe: Zlatý

skarabeus. Příběh o zakopaném pirátském pokladu.

„Rozžehli jsme svítilny a dali se do práce. Kopali jsme vytrvale dvě hodiny. Náš pes jevil značný nepokoj a náhle skočil do jámy a zuřivě hrabal v hlíně. Za chvílku vyhrabal hromadu kostí. Další zabrání rýčem vyneslo na povrch čepel španělského nože, a když jsme kopali dál, objevilo se několik zlatých a stříbrných mincí.“ Tím vyprávěním nás Macek připravoval na velkou hru.

„Během dalších deseti minut jsme vyhrabali podlouhlou dřevěnou truhlu, pobitou železnými pásy. I když jsme napínali všechny síly, podařilo se nám s ní jen nepatrně pohnout.“

Příběh o zlatém skarabeovi byl napínavý, ale hra sama ještě napínavější. Při honbě za pokladem nás vedly dopisy psané záhadnými značkami a tajným písmem, luštěli jsme šifrované zprávy a deníkové zápisy. Po dramatické cestě přes polovinu Vrchoviny jsme dospěli k cíli...

podle Knihy hlavolamů Miloše Zapletala

Květen a červen jsou ideální měsíce k výpravám – zpestřete si je návštěvou starého hradu nebo zříceniny. A aby to nebyla „koncentrovaná nuda“ jako na školním výletě, dobře se na ni připravte předem. Zjistěte si něco o historii a sežeňte staré pověsti o hradě, který chcete navštívit. Vyprávějte je při svíčkách večer před cestou... Připravte si cestou pokladovku – úkoly a šifrované zprávy nacheystejte doma předem. Domluvte se s rádcem další družiny, aby se na hrad vypravili jinou cestou a v určený čas se poblíž hradu sejděte. V podhradí svedte bitvu papírovými míčky, zahrajte si Na hradního a několik dalších her – a nakonec můžete uspořádat hostinu na usmířenou a rytířské turnaje...

Fantazii se meze nekladou, ale nuda to určitě nebude.

Květen

Skaut je hospodárný

Devátý bod zákona nám ukládá spořivost a hospodárnost. Hospodařit znamená být prozíravý a připravený. Umět hospodařit s penězi s oblečením, svými věcmi i věcmi cizích. Uvažovat o hodnotě kupované věci, o hodnotě času. Šetřit taky časem a prací druhých, být dochvilný. Spořit taky vědomosti, schopnosti, znalosti i síly.

Koupíš-li si dnes čokoládu, zítra zmrzlinu, pozítří vyhodíš padesát korun za něco jiného, nikdy si nekoupíš svůj batoh, stan, kolo, nikdy si nenaspoříš na nic většího.

Uvažuješ o hodnotě kupované věci vzhledem k velikosti vydaného obnosu?

Spoříš si pravidelně peníze? Utrácíš za dobroty?

Šetříš své věci? Šetříš věci druhých?

Hospodaříš s časem, nebo jej zbytečně promrháš v nicotné zábavě?

J. Marek – Markýz

Kalendář

5. – 9. 5. 1945 – Český lid povstal proti německým okupantům. Na pražských barikádách, i jinde plnili skauti svůj slib věrnosti republice.

21. 5. 1895 – narodila se Vlasta Koseová, dlouholetá náčelní dívčího kmene Junáka.

27. 5. 1942 – českoslovenští výsadkáři J. Gabčík a J. Kubiš provedli s pomocí domácího odboje atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Úspěšný atentát sice způsobil strašlivé ztráty domácímu odboji a byl příčinou vypálení Lidic, Ležáků a dalších obcí, přesto však zůstává zapísán jako čin nejvyšší statečnosti našich výsadkářů a jejich neohrožených spolupracovníků.

Nezapomeňte na maminky

Druhou neděli v květnu je svátek matek. Nezapomeňte ma-

mince přinést kytičku, pomozte jí doma s úklidem, nebo ji kupte lístek do divadla či do kina. Vydržte alespoň tento den bez průšvihů.

Květinový den – zapojte se do humanitární sbírky Ligy proti rakovině do symbolického prodeje žlutých kytiček a letáčků. Nevíte jak? Obráťte se na okresní radu Junáka nebo přímo na ústředí a pořádejte o bližší informace. Letos Květinový den připadá na středu 14. 5.

Květen je ve znamení **výročí osvobození naší vlasti**. 8. května – v den vítězství nad nacismem přineste kytku k pomníku padlých hrdinů. Ziskejte fakta o konci II. světové války ve vašem městě, obci.

Skaut je hospodárný. Po celý měsíc se snažte zabránit plýtvání. Šetřete surovinami, vodou, energií doma, v klubovně i na výpravě.

Vyhlas novou družinovou zkoušku. Dokážete si během měsíce vydělat vlastní peníze? Třeba sběrem papíru, železa, bylin, malou brigádou apod. Výdělky na konci měsíce porovnejte.

Cíl na květen: Výchova prožitkem

Příprav pro družinu večerní vycházku se zamyšlením. Malou stezku mudrců. Členové putují známým terénem, od místa k místu (světýlku) a nacházejí obálky s moudrými myšlenkami, které si na místě přečtou a později nalepí do deníku. Mladší posílej ve dvojici, starší samotné. Jde o jakési večerní zamyšlení, vigilií, prožitkovou akci, ne o „stezku odvahy“.

Využij dobrodružství, romantiky, prožitkové hry, přírodní prostředí, působení počasí, různé rituály apod. Naplánuj pro družinu večerní nebo noční hru, večerní pochod s mlčením, družinový oheň, společnou činnost pro oddíl nebo jinou komunitu. Zřekněte se na výpravě některých výhod – nechodte po značených cestách ale podle azimutu apod. Máš-li možnost, čerpej z knihy Dobrodružné hry a cvičení v přírodě.

Za měsíc je vysvědčení. Nezapomínejte na heslo: Skaut plní povinnosti vlastní. Otevřete debatu „volba povolání“ a jak se na ně nejlépe připravit.

Rukodělná činnost

Připravte si dárek pro vlčata a světlušky k Mezinárodnímu dni dětí – 1. června. Uspořádejte (v rámci oddílu) soutěžní odpoledne. Zařadte např. krmení Balúa, chůdy, překážkovou dráhu, skoky v pytli. Jako cen užíjte svých výrobků z lidové tvořivosti, opracované samorosty, malované kameny apod. Pomozte (v rámci oddílu) s opravou táborového vybavení, nářadí nebo sami vyrábějte užitečné předměty na tábor! Zúčastněte se akce Květinový den nebo Kapka naděje.

Vyrobte si družinová trička se znakem družiny (užijte barev na textil), nebo si je podobně nabatikujte. Ušijte si jednoduchý oděv na tábor k etapové hře apod. Připomeňte si postup praní a žehlení. Naučte se šít na stroji.

Vyřežte si malý družinový totem se symbolem vaší družiny. Nezapomeňte, že legenda totému se čte zdola nahoru. Další informace naleznete v příručce Skautskou stezkou. Nebo si vyrobte masku z březové kůry a dalších přírodnin či z cihlářské hlíny.

Postavte si v lese chýši z chvojí (přespávejte však raději pod plátěnou střechem).

Příroda a skautská praxe

Sedni si ke květině a nakresli ji. Pozoruj, který hmyz na ni přilétá, co mu květina nabízí a jakou jí hmyz dělá službu (vyžaduje to však trpělivost).

Z kreseb si založte družinový „herbář“ a postupně jej rozšiřujte. Poznejte nové léčivé byliny v okolí. Jaký je význam jejich sběru a užití?

Vnímejte přírodu všemi smysly (vůně, zvuky, hmat). Sedněte

si v lese chvíli potichu se zavázanýma očima a nechejte na sebe působit přírodní zvuky.

Všimněte si, jaké místo pták vždy volí, když zpívá. Slyšeli jste už slavíka? Pozorujte ptáky, jak a kde hnízdí.

Vsímejte si obojživelníků a plazů. Jaká je ochrana před uškntutím zmijí?

Prohlédněte si v muzeu sbírku nerostů a hornin. Naplánujte si prospektorskou výpravu. Hledejte nerosty a podle atlasu je určujte. Na závěr cestování si zahrajte Zlatou horečku s „rýžováním zlata“.

Které dřevo nám nabízí příroda? Které dřevo nejlépe hoří, nejvíce hřeje, nejvíce svítí? Které dřevo se hodí na oheň? Poučte se z příručky Skautskou stezkou.

Naučte se stavět různé druhy ohnišť. Jaké jsou výhody a nevýhody kterého z nich?

Naučte se stavět stany (metodicky, systematicky, závodně). Vyzkoušejte využití stanových dílců – celt na výpravě (jako stan, pláštěnka, nouzový přístřešek, nosítka...).

Seznamte se s historií a místopisem budoucího tábořiště. (Místo si vyhledejte na mapě. Jaké se nabízejí možnosti výprav?)

Výpravy, hry, sport

Udělejte si výpravu na kolech. Pozor na věk, vytrvalost, zkušenosti, pravidla silničního provozu a samotný provoz, bezpečnost (do výbavy řidiče přibývá i ochranná helma)! Rádce jede vždy první, podrádce šlape vzadu.

Hrady a zříceniny

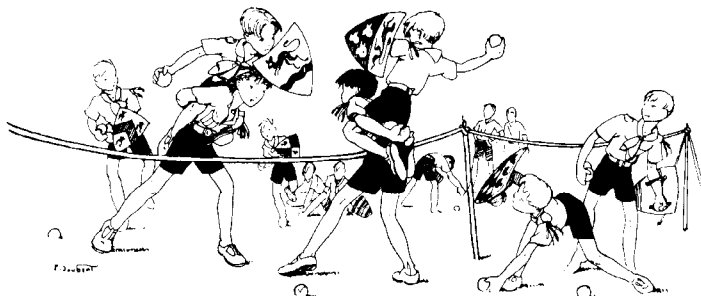
Navštivte některý hrad nebo zámek ve vašem okolí. Užijte příručky z knihovničky Skauta-Junáka „Hrady spatřené“. O hradu či zámku získejte nejdůležitější informace. Pátřejte po pověstech v okolí hradu, zámku – vyhlas soutěž, kdo se sbírá nejvíce pověstí. Nacvičte a zahrajte oddílu kramář-

skou hru nebo divadlo podle skutečné pověsti či balady.

Zahrajte si

Pokladové hry: Hledači pokladu nebo Honba za pokladem z Encyklopedie her v přírodě.

Rytířské turnaje: Připravte si v blízkosti hradu řadu krátkých závodů – jízdu dvojic, házení prutem do zavěšeného kroužku, střelbu z luku na cíl, srážení plechovek, polen či kuželek, vrh polenem, chůzi poslepu po kládě a podobně.

Vyhleďte si družinové místo, strom nebo doupe.

Zahrajte si menší terénní hru s využitím cyklistických spojek a mobilních telefonů, samozřejmě někde v lese či na polních cestách mimo dopravní provoz.

Využijte kol a uspořádejte cyklistický závod – malou olympiádu. Zařaďte do ní jízdu pomalosti, jízdu rychlosti, jízdu přes překážky, slalom apod.

Hrajte hodně her. Stále je měňte a neopakujte často. Dbejte však na to, aby si všichni osvojili a správně pochopili pravidla. Encyklopedie her v přírodě nabízí mnoho možností k výběru: hry v terénu, hry s plížením a s různými pomůckami. Zkuste si večerní (nebo noční) „indiánský pochod“ s na prostým mlčením.

Četba

Hleďte a čtěte společně vhodné náměty k výpravám na zříceniny a hrady a k pokladovým hrám. Vypůjčte si knihu příběhů o rytířích. Přečtěte si například povídku E. A. Poea – Zlatý Scarabeus nebo sešit Družina se bojí pověstí, nebo si sežeňte knihu pověstí z vašeho kraje. Ani byste nevěřili, s jakým vzrušením se poslouchají strašidelné pověsti večer při svíčce.

Založte si knihu výroků a citátů z večerní vycházky – Stezky mudrců. Knihu stále doplňujte. Pokud uvidíš, že členové družiny mají o citáty zájem, můžeš si připravit sadu různých moudrých výroků a jednotlivě je udělovat členům za účast na družinovce. Text lístků přepiš krasopisně nebo na počítači a okopíruj na barevný papír.

Inspirace z přírody

Hleďte v přírodě zajímavé tvary (samorosty, kameny), barvy (listy stromů, rostliny...).

Složte (slepte) na papír z květů běžně rostoucích rostlin barevnou duhu od nejsvětější po nejtmaší. Všimněte si, že se v přírodě vyskytuje široká paleta barev. Barvu mají květiny jednak jako ochranu, jednak jako lákadlo. Všechny formy života jsou barevné.

Každý z družiny ať vytvoří model divokého zvířete. Stačí pastelky, vodové barvy, barevný papír, lepidlo... Udělejte pak výstavu – barevnou galerii života v přírodě. Jednotlivá zvířata popište, nebo jmenujte (napište) které zvíře je žluté, které bílé, růžové, červené, oranžové, modré atd.

RÁDCE – příloha časopisu Skaut-Junák č. 8, roč. 45, 2002/3

Z různých pramenů připravil Jan Švrček-Jean, kresby P. Joubert a archiv